

TerpsiChore

Jubilæumstillæg 15 år 1995-2010

ISSN-nr.: 1395-4601 (trykt tidsskrift)

ISSN-nr.: 1901-6742 (webmagasin)

SE-/CVR-nr.: 26468469

Webmagasin: www.terpsichore.dk

Jubilæumstillægget er udgivet med støtte fra Ballettens Venner uden hvis støtte, det ikke kunne have ladet sig gøre, så Terpsichore takker mange gange.

Terpsichore udgives med støtte af Kunstrådets Scenekunstudvalg og Kulturministeriets bevilling til almenkulturelle tidsskrifter, TSU.

Medlem af Foreningen af Danske Kulturtidsskrifter (www.kulturtidsskrifter.dk).

Redaktion for jubilæumstillægget:

Iben Maria Hammer, Marianne Worm

Terpsichore: [tærpsi'ko:re]

En af de ni musen i græsk mytologi. Terpsichore er muse for dansen.

Æresmedlem: Nini Theilade

Friabonnement: DanseInformationsCentret

Redaktør: Marianne Worm

Redaktion: Marianne Worm (ansvarshav.), Henning

Sjøstrøm, Anja Musiat, Tanja Marcher

Tænketank: Lis Engel, Ole Nørlyng, Susanne Trudsø

Bestyrelse: Marianne Karlshøj, Anna-Maria Nielsen,

Gitte Miller Balslev

Udgiver: Foreningen Terpsichore

Oplag: 600 stk.

Grafisk produktion: Copenhagen Print Agency Aps,

tlf. 2711 9006, www.cphprint.com

Kontaktinfo (redaktion og annoncer):

Terpsichore, Dragebakken 184, 5250 Odense SV

Tlf.: 4016 6366 E-mail: info@terpsichore.dk

Web: www.terpsichore.dk

Årsabonnement, inkl. porto:

Et årsabonnement gælder for ét kalenderår ad gangen for to årlige trykte tidsskrifter (2009) samt Terpsichore ONLINE, webmagasinet, der opdateres løbende.

Danmark: 165 kr. Europa: 250 kr. (private)

Sådan tegner du abonnement:

Bestilling af abonnement er bindende, men kan til enhver tid opsiges af abonnenten. Dog refunderes restbeløb ikke ved opsigelse midt i en sæson.

Postkitteringen er dit abonnementsbevis.

Bankforbindelse: Danske Bank

Reg. nr.: 1551 - Konto nr. 469 38 33

Kontakt: info@terpsichore.dk - www.terpsichore.dk

Tak til: Frivillige skribenter og fotografer, samt annoncører og støttegivere

Annoncering:

Mulighed for annoncering i både det trykte tidsskrift og i webmagasinet. Ring for priser, størrelser og deadlines på tlf.: 4016 6366 eller info@terpsichore.dk

Terpsichore på tryk: 2 gange årligt (forår og efterår)

Terpsichore ONLINE: opdateres løbende hver måned

Artikler er ikke nødvendigvis udtryk for redaktionens holdning. Skribenter garanteres anonymitet blot navn og adresse er redaktionen bekendt. Vi påtager os intet ansvar for fejl, mangler, programændringer o.lign. Aftryk af artikler og billeder, kun med tydelig kildeangivelse.

Forsidebilledet: Sommerballet 2009,

Dansk Danseteater på Bellevue Teatret.

Foto: Freddy Tornberg

Manden uden domæne

Det er mig en ære som gammel mandsdanser – eller gammelmandsdanser – at skrive et forord til et tema, som kunne fylde en hel bog! Jeg er optrænet i en klassisk ballettradition, halleluja – hvor kønsrollerne bestod i knibske damer og løftestærke mænd, der gerne reddede de af Grimme Mænd dæmoniserede kvinder. Disse kønsroller gav anledning til en mængde soli, hvor kvinden var overjordisk yndig og manden en fysisk blærerøv med sjove tricks og tour de force. I pas-de-deux'erne løfter vi drenge pigerne for pligtskyldigt at opretholde illusionen om deres vægtløshed. Hun befinder sig gerne på en understøttelsesflade på størrelse med en fem-krone, og ifølge romantisk tradition for at stræbe dels mod noget uopnåeligt, dels mod Himlen og væk fra enhver grounding, fik manden hende på en ubesværet måde et pænt stykke, måske to en halv meter, tættere ved skyerne. Ingen kvinde er dog nogensinde forsvundet op i den blå luft, bortset fra Sylfiden op i en skotsk skorsten. Ingen af mine partnere råbte dog, jeg er helt i skyerne!

Ser vi tilbage på den tidlige modernisme, såkaldt Contemporary Dance med Martha Graham – som allierede sig med den forbudte tyngdekraft og genopfandt grounding i dansen – og ser fra hende og i rivende hast frem til i dag, så er kønsrollerne udvisket med en sådan grundighed, at vi kan tale om uni-sex dance.

Der er sket noget med dansen, som kan sammenlignes med tabet af polarisering. Fravær af polarisering, i hvilken form der end kan tænkes, er et tab for kunstarten, fordi polarisering er et af grundlagene for dramatik, historiefortælling og ikke mindst publikums oplevelse af ikke-kedsomhed. **Kunst trives med kontraster, publikum trives med kontraster, og spørgsmålet melder sig, kan man forestille sig nye former for kontrasteret dans mellem mand og kvinde?**

Nu har jeg selv i diverse medier stræbt efter en nuancering af maskulinitet, det vil sige folde mandens følelsesregister og udtryk ud i en større vifte. Mandens fastlåste roller var nemlig ikke mindre begrænsende end kvindens i klassisk regi. Jeg vil da godt runde min fortolkning af "Ildflugten", Den Kgl. Ballet, hvor jeg gjorde op med Prins Ivans rolle som besejrer af dæmonen Kastchei. Min antihelt mislykkedes, fordi myten om, at en elskende og begejstret mand som enmands-hær kan nedkæmpe et grusomt system, den er lidt syg. Det går ikke, har Historien jo bevist!

Da jeg var en ung mand, var kønsrollerne både i film og på teater en tyngende arv i al deres firkantethed, hvilket jeg også diskret gjorde opmærksom på i min bog med den ironiske titel "Den Maskuline Mystik" fra 1975. Det var i slipstrømmen fra Kvindebevægelsen i en tid, hvor alle der gad granske sådant, alene interesserede sig for kvindekvænet.

Nu kunne man – og jeg – påstå, at i takt med opgøret med stereotypierne, forsvandt mandlige og kvindelige særpræg i deres udtryk. For mit eget vedkommende inddrog jeg det lyriske og førhen kvindelige speciale i min dans og koreografi – men mandlighed udviskes jo ikke af den grund. Det lyriske vil altid have den udførende dansers krop og psyke som udtryk.

Man taber hverken kvindelighed i dansen ved at være kraftfuld og "handlekraftig", eller sin mandlighed ved at være lyrisk og indfølelse.

Nå, men så blev det hele snart ensartet, hvilket skyldes modernismens klichéer om "hurtigt og voldsomt." Adagioen, også som pas de deux – er vist pist borte?

Den form for uni-sex dans, som groft sagt udsprang af 80'ernes skoler for modernisme – med såkaldt release-teknik og alskens kontaktimprovisation – gjorde, at koreografierne lige så godt kunne udføres af piger som af drenge. En pige bliver skadet, og hun erstattes uden gnidninger af en dreng. Eller omvendt. Pas de deux'er foregår ofte i en aggressiv kampform, hvor mand og kvinde voldbaksler med hinanden i mislykkede og akrobatiske forsøg på at "kommunikere", hvilket lidt spidst sagt resulterer i lige så mange moderne klichéer som der er klassiske.

Mandsdans er væk fra moderne dans. Det er kvindedans også. For den kvindelige dansers vedkommende gælder det eksempelvis, at hun – i opgøret med bedaget yndighed... har tilegnet sig et dansesprog, som fysisk set matcher mandens. Glimrende. Mand og kvinde er blevet fysisk ligestillede, kunne man sige. Manden slipper for at løfte pigerne mod Himlen...

Det har øjensynligt været en umulig opgave for nutidens koreografer at erstatte mandligt og kvindeligt udtryk fra gamle dage med nye af slagsen. Hvorledes skal kønnene finde specifikke udtryk og skabe den omtalte polarisering? Jeg har ikke noget, der minder